

ТРИЛЕМА Д. РОДРІКА В КОНТЕКСТІ ДЕГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СУЧАСНОСТІ

Глушко Т. П.

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії*

*Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Геоекономічна трилема Д. Родріка, або так званий парадокс глобалізації, була сформульована та науково обґрунтована автором, професором економіки Гарвардського університету, наприкінці першої декади ХХІ століття. Ця трилема змістовно передбачає три взаємовиключні варіанти вибору, серед яких жодна сучасна держава не має змоги реалізувати відразу всі три соціально значимі параметри, серед яких *національний суверенітет, демократичні процедури та інтегрованість в глобалізаційні процеси* на рівні економічної політики зокрема та політичних рішень в цілому [див. 1]. Відповідно, жодне суспільство неспроможне на рівні суспільної практики бути одночасно демократичним, глобалізованим та суверенним.

Така триєдина конструкція в принципі непридатна до реалізації, оскільки передбачає внутрішні суперечності. Так, автор трилеми наполягає, що можливо поєднати тільки два з цих елементів соціальної політики, тому від чогось доведеться відмовитись. Оскільки сам професор Д. Родрік є прихильником ідеї національного суверенітету, тому для нього збереження суверенності нації є ключовим елементом цієї трилеми. У такий спосіб, задля збереження суверенітету суспільство мусить відмовитись або від глобалізації, або від демократії. Адже результатом забезпечення обох цих опцій стає саме втрата суверенітету, що парадоксальним чином розчиняє державу в глобальному соціально-економічному просторі й нівелює ідею державності як таку, оскільки передбачає зовнішнє управління.

Тобто якщо ми все-таки обираємо збереження суверенітету, тоді маємо усвідомлювати або антидемократичну траєкторію розвитку або деглобалізаційну [див. 2]. До першого варіанту, а саме глобального тоталітаризму, нас сьогодні якраз і спонукають тоталітарні імперії на зразок нашого східного сусіда-агресора, котрий намагається насадити нам свою картину світу в історичній, економічній та політичній площинах. Також така тенденція підтримується цілою низкою

тоталітарних країн Сходу на чолі з Китаєм, Іраном та іншими недемократичними державами.

Другий варіант, тобто якщо ми все-таки обираємо демократичні цінності, сприятиме розвиткові сценарію, де нам доведеться відмовитись від глобалізації, що ми зокрема прослідковуємо протягом останніх десятиліть на прикладі таких тенденцій як відродження економічного націоналізму, який зокрема спонукає країни відновлювати виробничий потенціал та виходити зі складу міжнародних економічних союзів на кшталт Європейського союзу. Досить показовим прикладом таких деглобалізаційних тенденцій став вихід Великої Британії з ЄС, що отримав гучну назву Brexit.

З одного боку, поступове відчуження життєвих світів різних культур, як в цілому, так й в суто економічних чи політичних їх проявах, цілком може виявитись, як відзначає відомий сучасний словенський філософ С. Жижек, не проблемою, а рішенням, що може стати передумовою для мирного співіснування різних образів життя [див. 3]. Але, проблема полягає в тому, що феномен деглобалізації, як явище економічної політики, поступово починає створювати суттєві перепони діяльності транснаціональних корпорацій, що тягне за собою відповідні наслідки в площині глобальної економічної політики.

Отже, важливість глобалізації для світового ринку, перш за все, для транснаціональних економічних інтересів, поступово сприяє вилученню з цього рівняння, тобто трилеми, саме демократії, яку поступово приносять в жертву інтересам економічного зростання міжнародних корпорацій. Зокрема тенденція формування глобального тоталітаризму значною мірою відслідковується в тих соціально-політичних процесах, свідками яких ми є сьогодні. Таким чином, основним орієнтиром політичної активності стає саме збереження глобалізації та обмеження свобод в цілях досягнення «спільного блага» та глобальної безпеки.

Література:

1. Rodrik D. The Globalization Paradox. Democracy and the Future of the World Economy. New York: W. W. Norton & Company, 2011. 368 p.
2. Bello W. The Virtues of Deglobalization. Foreign Policy in Focus, 2009. URL: http://fpif.org/the_virtues_of_deglobalization/
3. Žižek S. Violence: Six Sideways Reflections. London : Picador, 2008. 272 p.